

"Konsekvenserna av en allvarlig kris i EUs relation till Kina är så omfattande att de flesta europeiska och svenska politiker antagligen skulle vilja undvika ett sådant scenario", skriver Gustav Sundqvist. FOTO: ADOBE STOCK

Gustav Sundqvist: Kris i relationen till Kina kan lura bakom hörnet

Krönika

Experterna förklarar

Europas förhållande till Kina har hittills inte erhållit särskilt stor uppmärksamhet i årets Europaparlamentsval. Relationen förtjänar att diskuteras mer ingående.

Det första konfliktområdet utgörs av Kinas industriella överkapacitet. Trots en inbromsad ekonomi fortsätter Kina att snabbt öka sin export av grön teknologi, inte minst elbilar, till Europa. Detta är bra för den gröna omställningen samt för europeiska konsumenters plånböcker men kan leda till att Europas egen elbilsproduktion slås ut. Risken för detta tydliggörs av att Kinas export av billiga solpaneler till Europa under de senaste åren redan lett till att den europeiska solcellsproduktionen i stort sett försvunnit. EU-kommissionen undersöker nu om kinesiska subventioner av elbilar kan motivera att dessa produkter beläggs med högre tullar. Kina har svarat med att varna för att landet i så fall kan komma att införa 25-procentiga tariffer på europeiska bilar med stora mo-

torer som exporteras till Kina.

Det andra konfliktområdet utgörs av att Kina stadigt fördjupar sin relation med Ryssland. Handel med Kina har kraftigt underlättat Kremis möjligheter att kringgå de sanktioner som infördes mot Ryssland efter den storskaliga invasionen av Ukraina 2022. Under de senaste månaderna har allt fler anklagelser riktats mot att Kina exporterar nyckelkomponenter till Rysslands vapenindustri. I maj anklagade Storbritanniens försvarsminister Grant Shapps till och med Kina för att vara på väg att tillhandahålla dödliga vapen till den ryska sidan i Ukrainakriget. EU-kommissionen ser försvaret av Ukraina som en existentiell fråga men har hittills inte ställt Kina mot vägen när det gäller Pekings stöd till Rysslands krigsinsatser.

Det tredje konfliktområdet utgörs av Kinas aggressiva beteende i Ostasien. Kina betraktar den de facto självstyrande och demokratiska ön Taiwan som en del av sitt territorium och försöker aktivt ta kontroll över ön. Sedan valet på Taiwan i januari 2024 där den Kinakritiska kandidaten Lai Qingde vann presidentposten samtidigt som mer Kinavänliga partier fick en majoritet i parlamentet har Pekings påver-

Det andra konfliktområdet utgörs av att Kina stadigt fördjupar sin relation med Ryssland.

kansoperationer intensifierats. Nu anklagar Kinakritiker Peking för att elda på en intensifierad maktkamp mellan Taiwans parlament och presidentmakt. Samtidigt genomför Kinas militär storskaliga övningar allt närmare Taiwan. I Syd kinesiska havet, där Kina gör anspråk på öar, har den kinesiska kustbevakningen å sin sida angripit filippinska fartyg med kraftfulla vattenkanoner under våren. Eftersom USA har ålagt sig att skydda både Taiwan och Filippinerna mot angrepp är risken för ett krig mellan Kina och USA ständigt närvarande. Vid en storkonflikt mellan Washington och Peking skulle USA sannolikt kräva att landets europeiska allierade inför omfattande ekonomiska sanktioner mot Kina.

Vid sidan av dessa tre konfliktområden kan även Kinas ökade spionage i Europa samt den snabbt försämrade människorättsituationen i Kina också leda till än mer ansträngda relationer. Handeln med Europa är viktig för Kinas knackande ekonomi så de kinesiska ledarna vill troligen undvika ett regelrätt handelskrig. Om någon av ovan nämnda konfliktområden skulle eskalera till den grad att EU inför stora ekonomiska sanktioner mot Kina kan

dock Peking drämma tillbaka rejält. Näst efter USA och Storbritannien är Kina EU:s viktigaste handelspartner. Europa är också i mycket hög grad beroende av import samt förädling av de sållsynta jordartsmetaller som är centrala för kontinentens gröna omställning. Slutligen kan Peking skada europeiska intressen genom att ytterligare stärka den ryska sidan i Ukrainakriget, exempelvis genom att börja massproducera granater till Putins armé.

Konsekvenserna av en allvarlig kris i EU:s relation till Kina är så omfattande att de flesta europeiska och svenska politiker antagligen skulle vilja undvika ett sådant scenario. Samtidigt kan Kinas industriella överkapacitet samt landets relationer till sina östasiatiska grannar och Ryssland leda till att Europa mer eller mindre tvingas in i en sådan kris. Medan det fortfarande finns tid bör våra politiker göra sitt bästa för att minska alla skadliga beroenden av Kina. Vi kan exempelvis påskynda utveckling av europeisk grön teknik samt ytterligare stärka vårt långsiktiga stöd till Ukraina.

Gustav Sundqvist.

Lektor i statsvetenskap vid Mälardalens universitet och analytiker vid Nationellt kunskapscentrum om Kina